

Resebrev Nr 31

14–20 november &

30 november–2 december 1975

KATHMANDU–PATAN

Som en del av min sju månadersresa genom Asien 1975-76 kom jag för första gången till Nepal och dess då fridfulla huvudstad Kathmandu. Lärde känna staden på cykel och beundrade den utsökt vackra arkitekturen på buddhistiska och hinduiska tempel i Kathmandu och systerstaden Patan.

Jag företog en veckolång vandring (trek) i Himalaya på egen hand med både sköna och förfärliga upplevelser – se separat Resebrev 17. Åter i Kathmandu njöt jag av att äta gott och kunna skriva långt in på nätterna och trivdes förträffligt. Men detta kom att avsluta Sydasiendelen av min resas. Bangkok och Sydostasien nästa...

Kathmandu

15 november 1975

Reskasan tryter – vädjan om pengar

Så har jag äntligen klara besked att ge – har köpt en flygbiljett idag med Royal Nepal Airways den 2 december till Bangkok för 112 US-dollar, studentpris. Avsåg först åka till Burma och stanna där en vecka, men då skulle priset bli 148 US-dollar så det lät jag bli. Kunde ha flugit billigare – för 86 US-dollar om jag farit från Calcutta eller Delhi. Men jag är nöjd med att kunna fara direkt från Nepal till Bangkok.

Jag föregriper här edert svar på min undran om det finns möjlighet till finansiellt bistånd. Med hopp om bifall från eder sida så vill jag framkasta ett förslag på att ett belopp på upp till 2000 kronor översänds såsom ett lån inom en snar framtid, närmare bestämt till Bangkok cirka 5 december. Då det säkert tar en vecka innan pengarna kommer mig till handa från det ni sänder dem som banköverföring är det tämligen brådskande.

Orsaken till min plötsligt påkomna brådskande framfusighet och fräckhet att utkräva pengar är att jag kommer att behöva en hel del pengar när jag kommer till Singapore. Där ska jag köpa båtbiljetter till Indonesien och Indien, och dessutom en flygbiljett ut ur Indonesien. Det krävs att man har en sådan för att få visum till landet. Allt detta kommer att gå på cirka 800 kronor, därav mitt behov av förstärkt reskassa. Med hopp om gynnsamt utfall lämnar jag härmed ämnet.

16 december 1975

Underbart att cykla i Kathmandu

Klockan är 19.00, sitter på Restaurang North Point där jag väntar på maten. Kinesisk söt och sur kyckling med ris. Tack så mycket för trevligt brev som jag hämtade på Poste Restante i morse. Postkontoret var stängt igår lördag – som är helgdagen här. Efter Bangkok går det bra att ni kan skriva till Singapore dit jag beräknar vara kring den 20 december. Jag har fått alla pengar hittills ni skickat via bank eller ni lagt i brev.

Idag har jag cyklat för första gången sedan jag lämnade Sverige. Det finns massor av cykeluthyrningsställen i Kathmandu. Kostar tre rupees per dag – motsvarande 1 krona och 20 öre i svenska pengar. Det är ett utomordentligt sätt att snabbt ta sig runt i staden och kunna fara till grannstäderna och besöka alla sevärdheter i Kathmandu-dalen.

Planering inför ensamvandring i Himalaya

Imorse besökte jag en av många trekking-byråer som erbjuder turister organiserade vandringsturer – här kallade för *trek*, då man hyr en guide som följer med på turen, och för dem som har mycket pengar och väljer att slå på stort eller besöka svårtillgängliga platser kan man också hyra bärare och kockar.

Jag var dock endast intresserad av att skaffa information om en vandringstur i Helambudalen norr om Kathmandu på cirka 8 dagar som jag planerar gå med start i morgon. Jag har för avsikt att vandra på egen hand.

Det finns byar längs hela vägen så man behöver inte släpa med sig tält och mat, och det blir inte högre än 4 000 meter, så det är ingen svår trek. Men man kommer ändå högt upp i bergen och byar som bebos av sherpas. Man passerar buddhistiska kloster så det kan bli en fin upplevelse.

Köpte en karta över regionen för åtta rupees. Därefter gick jag till Central Immigration Office och ansökte om trekking-tillstånd. En blankett att fylla i och lämna pass och två foton. Att hämtas imorgon efter 14. Kan dock inte bege mig ut på trek förrän jag varit på thailändska ambassaden och sökt visum. Deras mottagningstid är 9 - 12 på förmiddagen, och sedan lär det ta minst en dag innan det är klart att hämta mitt pass med thai-visering.

Alternativa årtal enligt kalendrar i Nepal

År 2032 – Vikram, Nepals officiella tideräkning

År 1095 Newar – Kathmandudalens lokala tid

År 1857 Sakya

Konkurrerande huvudstäder i Kathmandu-dalen

Så jag får försöka fördriva tiden så gott det är tills dess. Visserligen finns här underbara byggnader, mängder av pagod-tempel och mycket att kika på, men i övrigt är staden väldigt europiserad och det vimlar av turister – så vill man verkligen uppleva genuint nepalesiskt samhälls- och vardagsliv, måste man bege sig ut i landet.

Idag företog jag en cykeltur till Patan landets tredje största stad som varit gammal rival till Kathmandu om huvudstadsvärdigheten. Patan som också kallas Lalitpur beläget endast 6 kilometer bort, på andra sidan Bhagmati-floden.

Magnifik arkitektur i Patan

Staden är mindre förändrad än Kathmandu och är en utsökt vacker plats. Centrum utgörs av ett torg precis som i Kathmandu och i ytterligare en gammal stad i Kathmandu-dalen, nämligen Bhaktapur. De tre torgen bär samma namn – Durbar Square, och där ligger det gamla kungliga slottet från 1620 till 1661 med magnifika träsniderier på fasader och överallt. Arkitekturen är superintressant.

Runt slottet på torget ligger mängder av tempel, stora och små, alla med karakteristiska pagodtak. Denna stil på buddhistiska tempel har spritt sig inte så som man kanske kunde tro, från Kina till grannländerna, utan den emanerade ursprungligen från Nepal.

Templerna är alla lika vackra med sniderier, skulpturer, bönerullar, Buddha-bilder och färggranna statyer av Shiva, Krishna, Hanuman (apguden), Ganesh (med elefantsnabel) och alla andra hinduiska gudomar.

Total religionsblandning men hinduism är statsreligion

Religionsblandningen är total i Nepal, hinduerna dyrkar Buddha som en inkarnation av Vishnu och buddhisterna har infört mängder av hinduiska företeelser i sina ceremonier. Ute i landet skiljer man inte på religionerna, de glider helt samman. Men statsreligionen är hinduism. Nepal är det enda landet i världen där det är så faktiskt.

Men det hindrar inte att kungen som är hindu, en gång om året medverkar i en ceremoni där han blir välsignad av den så kallade Levande Gudinnan, en buddhistisk innovation. En ung flicka som hålls inspärrad i en tempelbyggnad i centrala Kathmandu (*bild till höger*) från fem års ålder upp till puberteten.

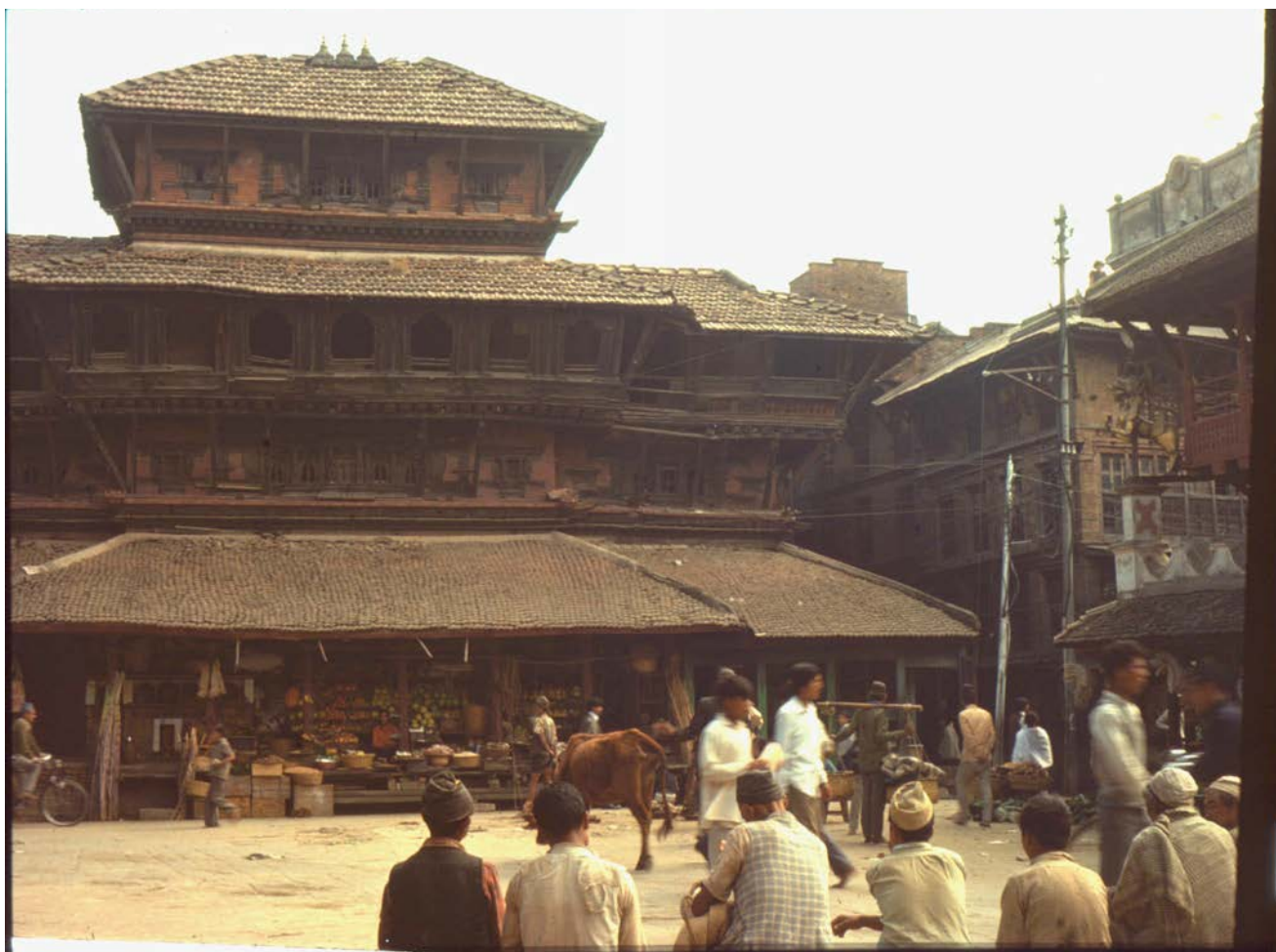
Buddhismen i Nepal är av samma slag som i Tibet – lamaism – men domineras av en äldre sekt inom lamaismen än Gula hatt-sekten (*Ge-lug-ba*) som tog makten i Tibet på 1600-talet och som förde **Dalai Lama** till makten. Men genom de uppskattningsvis 20 000 tibetanska flyktingar som lever i Nepal sedan 1959 finns även Ge-lug-ba-sekten representerad.

Utsökta träsniderier

Patan kallas "De 1000 Förgyllda takens stad", och i det Gyllene Templet kunde jag verkligen inte annat än att stå i stum beundran inför allt vackert. En väldig pagod, tak och väggar täckta av guld, skulpturer, utsökta träsniderier och längs väggarna bönerullar.

Detta är ett av de finaste exemplen på nepalesisk buddhistisk konst. Till templet hör ett lamaistiskt kloster. Förutom detta var jag också och såg på en väldig buddhistisk stupa – hög byggnad rest över en relik från Buddha. Vägledes av två små pojkar som berättade om templet – för att därefter kräva lite pengar.

Nöjd med vad jag sett cyklade jag i hög hög fart tillbaka till Kathmandu.

Kathmandu 29 november 1975

Tillbaka i Kathmandu efter trek i Helambudalen

Klockan är 22, jag sitter på mitt rum på City Lodge och lyssnar på jugoslavisk folkmusik på indisk radio. Jag har varma kläder på mig för det har blivit kyligt i Kathmandu, speciellt förmiddagarna är svåra att fördrå då det morgondis och fuktigt i luften. Det är dock bara några få dagar tills jag kommer till sommarvärme i Thailand.

Tack för ytterligare ett trevligt brev. Jag fick det för ett bra tag sedan men de senaste 7-8 dagarna har jag varit ute på trek och varit så uppfyllt av enorma upplevelser och fruktansvärda vedermödor att jag inte fått en enda rad skriven. Jag har fått en inblick i nepalesiskt liv som är omöjlig att erhålla om man enbart håller sig till Kathmandu och övriga turistorter.

Branta besvärliga bergsstigar

Med dagsmarscher på 15 till 25 kilometer har jag tagit mig norrut från Kathmandu på branta besvärliga bergsstigar över höga berg, men med bosättningar nästan överallt. Genom terrassodlingar lyckas man utnyttja varje kvadratmeter odlingsbar mark trots trots brantheten. Ibland är det tre meter mellan varje terrass.

Man vandrar djupt ner i dalgångar för att så brant uppför nästa berg och så vidare. Hela tiden med ett fantastiskt scenario med de höga snöklädda topparna i Himalaya framför sig. Ständigt, ständigt måste människorna här bära tunga bördor på sina axlar över bergen – det är enda sättet att få varor utifrån. Varje dag ser man mängder av män och kvinnor i bägge riktningar som bär säckar, fullpackade korgar, timmer och annat.

Underbara sherpas i Helambu

Själv tyckte jag att det var jobbigt med min lilla ryggsäck och mina fötter är totalt förstörda av all vandring trots kängor, men dessa människor är så vana vid det att de kan sträva på hela dagar utan vidare med 40-50 kilos bördor barfota.

Jag kom in i sherpa-land. Sherpas är berömda för att de lever högst upp i Himalaya och de är kända för att vara sega och uthålliga. Alla bergbestigarexpeditionen till Mount Everest anlitar sherpas som bärare.

De är väldigt nära besläktade med tibeterna, har mongoliskt utseende, är buddhister. De avviker helt från befolkningen i Kathmandu-dalen – *Newaris*. som har indiska drag, är hinduer och är åkerbrukare, medan sherpas till stor del är boskapsskötare.

Nu var jag inte uppe i det egentliga bosättningsområdet som är området kring Mount Everest där de bor på 3000 till 4500 meters höjd, men en del har bosatt sig i Helambudalen på 2000 till 3000 meters höjd.

Sitter vid härden och dricker smörte

Underbara människor. På eftermiddagarna efter dagens vandring är det bara att gå till ett hus och be om att få övernatta, och så tillbringar man kvällen och natten där. Husen är genomgående tvåvånings stenhus med inredning i trä, utsmyckat med traditionell vacker ornamentik.

Nedervåningen är boskapsstall för kor och bufflar, medan övervåningen är familjens bostad. Ett enda rum med den öppna härden vid ena kortsidan. Det är rummets centralpunkt kring vilken man sitter hela kvällen och äter, dricker och får värme.

Kött förekommer så gott som aldrig. Men det innebär inte att maten är torftig. Tvärtom, jag har sällan ätit så gott. Ris, potatis och grönsaker är grundstommen med olika goda kryddor till. Allehanda tillagningar av majs och havre som gröt, välling eller i annan form.

Mjölken är god men den viktigaste drycken är te på tibetanskt vis – smörte – som man dricker kopp efter kopp. Efter man kokat teet håller man det i en smörkärna tillsammans med en smörklump och kärnar det tillsammans.

Ovanlig smak men när man väl börjat dricka det blir man helt förtjust, härligt gott. Dessutom dricker man hemgjord svag sprit som kallas *rakshi* på nepalesiska, men *tchang* på sherpaspråket (även så på tibetanska).

Till sängs vid halvåttatiden

När man ätit och försökt kommunicera vilket går bra även om man inte kan tala varandras språk går man till sängs vid halvåttatiden. Värdfamiljen sover på en väggfast brits med rikligt med täcken. Gästerna får bastmattor att sova på. Sådana sitter man på även när man äter, stolar förekommer ej.

Jag bodde hos många olika slags människor: trevliga och gästfria såväl som ointresserade och snåla. Det bästa stället upplevde jag när jag på efter att ha kämpat i två dagar för att ta mig nerför ett brant berg. Jag hade nämligen tagit fel väg från slutmålet för min vandring – den högst belägna punkten på min trek ovanför all bebyggelse – och tvingades sova utomhus i sträng kyla, min vattenflaska frös till is.

Lyckligt slut på dramatisk episod

Andra dagen klarade jag mig med nöd och näpp från ett stup och jag rev sönder armarna under genomträngande av en snårskog. Efter fyra timmars allehanda nedstämmande jävligheter fann jag så en upptrampad stig – ett tecken på att jag var åter i civiliserad bebodd trakt, och efter två timmars vandring nådde jag vad som kan ha varit den högst belägna bosättningen i Helambudalen.

Jag blev helt utom mig av lycka och fick övernatta hos en vänlig familj i deras hus, där de redan hade en gårdfarihandlare som tillfällig gäst. En fröjd att övernatta hos familjen – jag var

vrålhungrig och fick två mål mat – olika slags smårätter och hur många koppar smörte som jag önskade, liksom lite rakshi. För allt detta betalade jag 10 rupees.

Som kontrast till sådan generositet hamnade jag i byn Tharke Gyang hos en värdfamilj som noggrant räknade hur många koppar te jag drack och som tog rejält betalt. Dock ingenting jämfört med prisnivån i Kathmandu. Tharke Gyang var eljest en höjdpunkt på min trek. Byn domineras av ett stort buddhistiskt kloster beläget underbart vackert 1000 meter ovanför Malemchifloden.

Skön återkomst till moderniteten

Efter en vecka på vandring i bergen känns det underbart att åter till Kathmandu, att få gå på restaurang och äta en strålande middag, att få sitta på hotellrummet med elektriskt ljus och kunna skriva långt långt in på natten och att få duscha.

Kathmandu är sannerligen en stad som jag trivs i, känner mig hemmastadd. Det är en lagom stor stad och här finns allt man kan önska sig ifall man eventuellt skulle kunna sakna något hemifrån, samtidigt som det finns så mycket annorlunda, spännande och lockande. Och man behöver inte fara lång väg från Kathmandu för att uppleva traditionellt nepalesiskt liv.

Jag trivs alltså, har funnit mina favoritrestauranger och caféer, har blivit god vän med min hotellmanager. Dessutom hittar jag ut och in i staden och cyklar omkring obehindrat. Plingar oavbrutet med ringklockan – den viktigaste detaljen på cyklar här – för att bana väg bland fotgängare, kossor, kärror och en del bilar.

När jag reser till Bangkok kommer jag åter till länder med dyrare levnadsförhållanden så jag får hålla igen på excesser. Här i Nepal (och också i Indien) är priserna så otroligt låga att man i princip kan unna sig vad som helst.

LARS EKLUND

**LÄS min detaljerade rapport om vandringen
i Helambudalen 21–28 november 1975**

HELAMBUDALEN, NEPAL

Resebrev 17

http://larseklund.in/resebrev/17_helambuvalley1975.pdf

